

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/135/2015
Identifikačné číslo spisu: 5015200071
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:5015200071.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančenika v právnej veci navrhovateľky: E. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. č. XXX, M. D., proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29.augusta č. 8, Bratislava, o výšku príplatku k vdovskému dôchodku, o odvolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26.03.2015, č.k. 25Sd/14/2015-21, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 26.03.2015, č.k. 25Sd/14/2015-21, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z v Žiline z 19.01.2015 podľa § 250j ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) zrušil rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 21.11.2014 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) a vec vrátil odporkyňi na ďalšie konanie. Navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal.

Preskúmaným rozhodnutím odporkyňa navrhovateľke podľa § 74 a § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZSP“) od 25.10.2014 priznala vdovský dôchodok v sume 164,30 € mesačne s odôvodnením, že v čase smrti, teda k 25.10.2014 mal jej manžel nárok na starobný dôchodok v sume 547,60 € mesačne a vdovský dôchodok je 60% z tejto sumy, t.j. 328,60 €; keďže suma starobného dôchodku navrhovateľky k tomuto dňu je 331,20 € a pri súbehu nárokov na výplatu starobného dôchodku a vdovského dôchodku podľa § 81 ods. 2 ZSP výplata vyššieho starobného dôchodku patrí v plnej sume a nižšieho vdovského dôchodku v polovičnej sume (164,30 € mesačne). Navrhovateľka sa v opravnom prostriedku domáhala očistenia starobného dôchodku manžela od príplatku k dôchodku politického väzňa (ďalej aj „príplatok“), postupovať podľa § 81 ZSP a až k takto určenej sume vdovského dôchodku jej pripočítať príslušnú sumu príplatku, pričom poukázala na rozsudok najvyššieho súdu sp.zn. 9So/5/2013 z 26.02.2014.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že nepovažoval za dôvodnú námietku odporkyne ohľadom rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 7So/17/2010 z 26.01.2011 a vychádzal z aktuálne novšieho rozsudku najvyššieho súdu (sp.zn. 9So/5/2013). Poukázal na to, že vymedzenie príplatku ako štátnej sociálnej dávky, na výplatu ktorej poskytuje štát odporkyne finančné prostriedky na osobitný účet (§ 1, § 5 ods.1 zákona č. 274/2007 Z.z.) vyplýva, že výška príplatku je daná zákonom a nemožno ju meniť bez ohľadu na úpravu dôchodkov pre súbeh ich výplaty. Pokiaľ zákonodarca v § 3 ods. 5 zákona č. 274/2007 Z.z. použil spojenie „zlučuje sa s dôchodkom“, je toto zlúčenie potrebné považovať za zlúčenie len na účely ďalšej výplaty príplatku spolu s dôchodkom, ku ktorému patrí, avšak pri zachovaní autonómnosti dôchodku a daného príplatku. Krajský súd preto dospel k záveru, že vdovský dôchodok mala odporkyňa vypočítať zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela tak, že mala zistiť výšku jeho starobného dôchodku ku dňu jeho smrti bez započítania príplatku k dôchodku podľa § 3 ods. 1 zákona č. 247/2007 Z.z., z tejto sumy vypočítať vdovský dôchodok podľa § 75 ZSP, a po postupe podľa § 81 ods. 2 ZSP pripočítať k vdovskému dôchodku celú patriacu sumu príplatku, teda vo výške 60% príplatku, ktorý patrí k dôchodku jej zomrelého manžela.

Rozsudok krajského súdu napadla odporkyňa včas podaným odvolaním. Opätovne poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7So/17/2010 z 26.01.2011, ktorý bol zovšeobecnený a uverejnený v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR č. 4/2012 (R 61/2012), v ktorom vyslovil právny názor, že ak bol k starobnému dôchodku nebohého manžela priznaný príplatok k dôchodku politickým väzňom, stal sa od okamihu jeho priznania súčasťou starobného dôchodku; príplatok k dôchodku politickým väzňom ani jeho časť ako štátna sociálna dávka podľa § 1 zákona o príplatku potom samostatne neprechádza na jeho vdovu, výška jej vdovského dôchodku sa určuje zo starobného dôchodku jej nebohého manžela, zvýšeného o príplatok k starobnému dôchodku.

Odporkyňa poukázala aj na to, že v návrhu zákona sa navrhovalo ustanovenie, podľa ktorého sa príplatok nemal zlučiť s dôchodkom, v dôvodovej správe pritom bolo uvedené, že dôvodom uvedeného návrhu je, aby príplatok nepodliehal pravidelnému zvyšovaniu podľa § 82 zákona - tento návrh však nebol schválený, pretože § 3 ods. 4 zákona č. 274/2007 Z.z. uvádza, že príplatok sa zlučuje s dôchodkom.

Z uvedených dôvodov odporkyňa žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil a preskúmané rozhodnutie potvrdil.

Navrhovateľka vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil, považujúc ho za správny.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP).

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s citovaným ustanovením najvyšší súd v konaní postupoval podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu odporkyne nemožno vyhovieť.

Odvolací súd predovšetkým poukazuje na nesprávny výrok rozhodnutia odporkyne. Zákon o sociálnom poistení rozlišuje medzi nárokom na dávku a nárokom na výplatu dávky. Odporkyňa preto mala najskôr rozhodnúť o nároku na vdovský dôchodok a sume tohto dôchodku v súlade s § 74 a § 75 zákona č. 461/2003 Z.z. a až následne rozhodnúť o výplate starobného a vdovského dôchodku v sumách určených podľa § 81 ods. 2 tohto zákona.

Podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch najvyšší súd dbá o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vlastnou rozhodovacou činnosťou tým, že prijíma stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a zverejňuje právoplatné súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

V Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2012 bol zverejnený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 7So/17/2010 z 26.01.2011 ako súdne rozhodnutie zásadného významu (R 61/2012). V odôvodnení tohto rozhodnutia najvyšší súd uviedol: „Podľa § 3 ods.4 zákon č. 274/2007 Z. z. v znení platnom do 31.decembra 2008 príplatok sa zlučuje so starobným dôchodkom, predčasným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, vdovským dôchodkom, vdoveckým dôchodkom, sirotským dôchodkom, výsluhovým dôchodkom, invalidným výsluhovým dôchodkom, vdovským výsluhovým dôchodkom, vdoveckým výsluhovým dôchodkom a sirotským výsluhovým dôchodkom (ďalej len "dôchodok"). Vzhľadom na to, že navrhovateľke bol príplatok priznaný k vdovskému dôchodku podľa § 3 ods.2 zákon č. 274/2008 Z. z., v súlade s § 3 ods.4 tohto zákona sa príplatok zlučuje s vdovským dôchodkom.

Príplatok k dôchodku politickým väzňom je štátnou sociálnou dávkou (§ 1 zákon č. 274/2007 Z. z.), ktorá však navrhovateľke nebola priznaná a navrhovateľka sa priznania príplatku k dôchodku politickým väzňom ani nedomáhala, ani pre jeho priznanie podmienky nespĺnila. Príplatok k dôchodku politickým väzňom bol priznaný jej nebohému manželovi a po jeho priznaní k starobnému dôchodku sa stal súčasťou jeho starobného dôchodku. "

Napriek zverejneniu rozhodnutia najvyššieho súdu SR sp.zn. 7So/17/2010 z 26.01.2010 ako rozhodnutia zásadného významu najvyšší súd v obdobnej veci v neskoršom rozsudku sp.zn. 9So/5/2013 dospel k inému záveru. V odôvodnení tohto rozhodnutia uviedol:

„Príplatok k dôchodku, priznaný podľa zákona č.274/2007 Z.z., je podľa § 1 cit. zákona štátnou sociálnou dávkou.

V zmysle § 5 ods.1 zákona č.274/2007 Z.z. a § 285 ods.1 písm. m) zákona č. 461/2003 Z.z. na úhradu nákladov na príplatok a na úhradu nákladov spojených s jeho výplatom štát poskytuje finančné prostriedky na osobitný účet Sociálnej poisťovne.

Z vymedzenia príplatku k dôchodku politickým väzňom ako štátnej sociálnej dávky podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že výška príplatku je daná zákonom č.274/2007 Z.z. a nie je možné ju meniť bez ohľadu na to, či výplata dôchodkovej dávky poberateľa príplatku (tu poberateľky vdovského dôchodku) je podľa § 81 ods.2 zákona č.461/2003 Z.z. upravená z dôvodu súbehu takej dôchodkovej dávky s inou dôchodkovou dávkou na polovicu.

Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že podľa § 3 ods.5 zákona č.274/2007 Z.z. sa príplatok zlučuje so starobným dôchodkom, predčasným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, vdovským dôchodkom, vdoveckým dôchodkom, sirotským dôchodkom, výsluhovým dôchodkom, invalidným výsluhovým dôchodkom, vdovským výsluhovým dôchodkom, vdoveckým výsluhovým dôchodkom a sirotským výsluhovým dôchodkom (ďalej len "dôchodok").

Vymedzenie príplatku k dôchodkom politickým väzňom ako štátnej sociálnej dávky je rozhodujúce pre jeho ďalšiu výplatu.

Je preto rozdiel medzi príplatkom k dôchodku politickým väzňom ako štátnou sociálnou dávkou na jednej strane a napríklad príplatkom k dôchodku podľa zákona č.119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii, príplatkom k dôchodku podľa zákona č.87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií, príplatkom k dôchodku podľa zákona č.305/1999 Z.z. o zmiernení niektorých krívd osobám deportovaným do

nacistických koncentračných táborov a zajateckých táborov na strane druhej, ktoré nie sú štátnou sociálnou dávkou; u týchto príplatkov zákonodarca na rozdiel od príplatku k dôchodku politickým väzňom ustanovil, že tieto „príplatky tvoria s dôchodkom naďalej jeden celok“, čo v prípade zákona č.274/2007 Z.z. neurobil. Tvrdenie odporkyne v odvolaní, že v prípade ňou namietaných príplatkov ide o štátne sociálne dávky, je preto mylné.

Pokiaľ teda zákonodarca v danom prípade použil spojenie „zlučuje sa s dôchodkom“, vzhľadom na vyššie uvedené je toto zlúčenie potrebné považovať za zlúčenie len na účely ďalšej výplaty príplatku spolu s dôchodkom, ku ktorému patrí, avšak pri zachovaní autonómnosti dôchodku a daného príplatku ako štátnej sociálnej dávky. To v konečnom dôsledku znamená, že na výška príplatku nemožno prihliadať ani pri postupe podľa § 81 ods.2 zákona č.461/2003 Z.z., ani pri úprave priznaných, resp. pri valorizácii už poberaných dôchodkov.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že vdovský dôchodok navrhovateľky mala odporkyňa vypočítať zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela tak, že mala zistiť výšku starobného dôchodku zomrelého manžela ku dňu jeho smrti bez započítania príspevku k dôchodku podľa § 3 ods.1 zákona č.274/2007 Z.z., z tejto sumy vypočítať vdovský dôchodok podľa § 75 ods.2 zákona č.461/2003 Z.z., porovnať výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom navrhovateľky a po postupe podľa § 81 ods.2 zákona č.461/2003 Z.z. pripočítať k vdovskému dôchodku celú sumu príplatku k dôchodku podľa § 3 ods.2 zákona č.274/2007 Z.z., teda vo výške 60% sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela ku dňu priznania tohto príplatku."

Po zvážení dôvodov oboch rozhodnutí odvolací súd dospel k záveru, že je potrebné pridržiavať sa dôvodov rozhodnutia sp.zn.9So/5/2013. Správnosť tohto záveru podľa jeho názoru podporuje aj ustanovenie § 285 ods. 1 písm. m) zákona č. 461/2004 Z.z., v zmysle ktorého štát poskytuje na osobitný účet Sociálnej poisťovne finančné prostriedky (iba) na úhradu nákladov na príplatok k dôchodku podľa zákona č. 274/2007 Z.z. na úhradu nákladov spojených s jeho výplatou.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny (§ 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 219 O.s.p.).

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 246c ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2, § 250k ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p., keďže v konaní úspešná navrhovateľka náhradu takých trov nežiadala. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.